

A - 81698

Väljavõte „Eesti Kütist“ nr. 7 ja 8—1922.

M. Härms.

Kodumaa röövlindude määraja.

„EESTI KÜTI“ KIRJASTUS, VILJANDIS
1922.

Populaar-teaduslik jahiasjanduse, kalan-
duse ja spordi ajakiri

„Eesti Kütt“

ilmub Viljandis üks kord kuus J. Põdra
vastutaval ja R. V. Mikkelsaar'i
tegeval toimetusel.

Kaastöölisena on lehe ümber kogunenud
praktiliste küttide kõrval palju teadusemehi ja
teadlikka loodusearmastajaid.

Lehe pääülesandeks on õhutada melsloomade,
lindude ja kalade kaitsmist ja rohkendamist, or-
ganiseerida ja juhtida loomakaitse põhimõttel
meie kütisalkade ja jahiseltside liikumist, teha
ülevaateid jahiasjanduse arenemisest nii meil kui
võõrsil, võidelda röövjahipidamise ja röövkala-
püügi vastu, tutvustada lugejaid igasuguste laske-
ning püügiriistadega ja jahipidamise viisidega,
pakkuda populaar-teaduslikka töid linnu-, looma-
ning kalatõugude üle, käsitada laskeasjandust,
laskeharjutusi ja laskevõistlusi.

Lehte trükitakse uuema aja nõuetele vastavalt
sisseseatud trükikojas, igas numbris ilmub palju
pilta ja joonistusi.

TELLIMISE HINNAD:

1	aastas	Mk.	240.—
1/2	"	"	120.—
1/4	"	"	60.—

Aadress: „EESTI KÜTT“, VILJANDI
Telefon nr. 139.

E. Hunt'i trükk, Viljandis
TARTU ÜLIKOOLI

RAAMATUKOGU

ARHIIVKOGU

1 Kana kull või rabapistriks	=	16	hal. värske
1 raudkull või rooloorikull	=	8	" "
1 kaitealusena tunnustamata kull	=	4	" "
1 karakas	=	4	" "
1 pasknäär	=	1	" "

Röövlindusid liigitakse kahte rühma: päewröövlinnud ning öörröövlinnud ehk öökullid. Wiimaseid iseloomustab pehme, kohe sülestik, jäme, kehast ning kaelast vähe või sugugi eraldatud pää, ja silmaloor, mida moodustavad wanikujuliselt filmi ümbritsevad süled, mis ühtlasi ka juurema osa noka katawad.

Päewröövlinnu määramisel tuleb järgmisi tunnemärke tähele panna:

I. On täiskasvanud linnul pää ja kael osati paljad või udusulgedega kaetud, on meil r a i s a f o t t a ehk k a e l u s f o t t a g a tegemist.

II. On röövlinnul pealisknoka serval kummalgi pool nokatipu taga üks hammas olemas ja alusknokal vastaw väljalõige, kuulub lind pistrikute liiki.

a) Keha pikkus *) 40—64 cm.

A. Tiimade tipud ulatavad puhkelolekul kunni sabatipuni: R a b a p i s t r i k .

B. Saba ots ulatab mõned sentimeetrid tiimade alt välja: S a h i p i s t r i k .

b) Keha pikkus 28—35 cm.

A. Jalad kollased mustade küüntega:

1. Selge must habemejuga allpool filmi, selg — tüme, mustjashall või hallpruunikas, heledate süleäärtega, mitte pruun: L ö o p i s t r i k .

*) Kehapikkuse ehk lihtsalt pikkuse all mõistetakse linnu pikkust nokatipust sabasulgede tipuni.

2. Habemejuga nõrk, selg punane=pruun, enam ehk vähem tumedate plekkidega ehk wöötidega kaetud:

S i i r e t u u l e t a l l a j a .

3. Habemejuga nõrk, selg sinikashall, mustade sule=raagjoontega, wõi pruun=hall, heledate suleäärtega. Saba ulatab umbes 3 cm. tiiwade alt wälja:

W ä i k e p i s t r i f .

- B Jalad menning=punased wõi kollakas=punased, wälkjate küüntega:

P u n a j a l g n e t u u l e t a l l a j a .

III. On jalad kunni warwasteni fulgedega kaetud, on meil päris kottkastega ehk farmasjalgsel miuga tegemist.

- a) Jala jooksuluu*) tagaküljel umbes 0,5 cm. laiune fulgede juga, mida aga ainult siis näha wõib, kui suled laiasti tõugata:

R a r w a s j a l g n e w i u .

- b) Jala jooksuluu tagaküljel fulgede juga ei ole:

A. Tiwa pikkus **) üle 60 cm.:

1. Keefmine warwas 3-me wõi 4-ja juure tahwliga kaetud; tiwad ei ulata sabatipuni:

R a l j u k o t t a s .

B. Tiwa pikkus vähem kui 55 cm.:

1. Kott otsaesise kohal kõrgem kui 2,7 cm.; jala jooksuluu pikem kui 10 cm.; ninaaust piserگونه. Tiwad ulatawad kunni sabatipuni wõi üle saba wälja:

S u u r k o n n a k o t t a s .

*) Jala jooksuluu ulatab warwaste juurest ülespoole kunni järgmise liikmeni. Jooksuluu pikkust mõõdetakse sirgkõigalt.

**) Tiwa pikkust mõõdetakse tiwa nukist kunni kõige pikema hoogsule tipuni.

2. Noff otjaeſiſe kohal madalam kui 2,7 cm., ninaauf ümmargune, jala jookſuluu umbes 8 cm. pikk. Tiiva tipud ei ulata ſabatipuni:

W ä i t e l o n n a f o t t a s.

IV. Kui suurel röömlinnul pää ja kael täiesti ſulgedega kaetud on, jala jookſuluu alumine osa warmaste juurte üle paljas on ja tiiva pikkus üle 60 cm. ulatab, ſiis on ſee: M e r i f o t t a s.

V. On röömlinnul ſinikashallid jalad, on meie ees ſalakottas või madukottas.

1. Jala jookſuluu umbes 5 cm. pikk, ſaredate ſoomustega kaetud, warmastel puudub ühendaw wahenahk:

R a l a f o t t a s.

2. Jala jookſuluu umbes 10 cm. pikk, ſiledate ſilpidega kaetud, warmastel ühendaw wahenahk olemas:

M a d u f o t t a s.

VI. Harſiabaga röömlind on taewahoidja.

1. Reha ſuleſtiku põhivärm roostepunane, ſaba ſamasugune, täiſkaſwanud lindudel on ſaba äärmised ſuled keſkmistest umbes 6 cm. pikemad:

P u n a n e t a e w a h o i d j a.

2. Reha ſuleſtiku põhivärm tumepruun; täiſkaſwanud lindudel äärmised ſabasuled keſkmistest ſabasulgedest ainult 2,5 cm. pikemad:

M u ſ t t a e w a h o i d j a.

VII. On keſkmise kaſwuga röömlinnul noka ümbrus harjaste asemel väikeſte ſoomusſulgedega kaetud, on niisugune lind: E r i l a ſ e w i u.

VIII. Matamad publeolekus tiimad ainult pisa
jaba keskkohani, on meie ees kanakull mõi raudkull.

1. Reha pikkus 50—60 cm., tiimade
pikkus 28 cm : Kanakull.

2. Reha pikkus 30—40 cm Tiimad lii-
hemad kui 28 cm.: Raudkull.

IX. On rõõmlinnul filmatorikawalt sale kaju,
pikkade tiimade ja kõrgete jalgadega, enam ehk
wähem tuntaw loor filmade ümber, — on meie
ees jänese kull.

a) Reha pikkus 52—56 cm. Jala jookkuluu
pikkus 9—10 cm., noff 3,5—4 cm.: *)
Roo = jänese kull.

b) Reha pikkus 43—48 cm. Jala jookkuluu
pikkus 6—8 cm., noff 2,4—2,8 cm. Esi-
mise tiimahoosule jsemise suleladwa wäl-
jalõige

1. on täiesti tiima kattesulgedega kaetud:
Wälja = jänese kull.

2. ulatab wähe üle tiima kattesulgede
välja: Rõrwe = jänese kull.

3. ulatab umbes 3 cm. üle tiima kätte-
sulgede välja: Sooj = jänese kull.

X. Rõõmlind, kel ühtegi eelpool tähendatud
tundemärki pole, on : Hiire wiu.

Sall raijatottas.

Aegyptius monachus L. Der Mönchsgeier.
Грифъ черный.

Sulestik tumepruun, kummagil õlal suletutt ja

*) Noka pikkust mõõdetakse rõõmlindudel päälisnoka selga
mööda otjaesise sulestikust kunni nokatipuni paberilindiga.

tume kaela kaelus. Kaela paljad osad jinitab, jalad lihatarva. Silmad tumepruunid. Pikkus 120—125 cm. Väga harva, juhusliselt meil leitud.

Walgepää-kaeluskottas.

Gyps fulvus Gm. Der Gänsegeier.

Сипъ бѣлоголовый.

Sulestik kollakas pruunhall. Pää ja kael valgete udusulgedega kaetud. Kaela kaelust moodustavad peened, valged juled. Jalad tinahallid, silmad tumepruunid. See lind, nagu eelminegi, võib meile ainult juhusliselt esineda.

I Rabapistrit.

Falco peregrinus Tunst. Der Wanderfalke.

Сапсанъ.

Rändlind. Ilmub meile aprillistuu algusel. Pe-
 fitseb pääasjalikult rabades, kus ta maikuu algusel
 maa pääle ehitatud pesasse 2—3 muna muneb.
 Üksikutel juhtumistel ehitab ta ka puude otsa
 oma pesa.

Toidab end ainult lõotese- kunni pardisuurus-
 test lendavatest lindudest. Rabapistrit on ilikah-
 julist lind.

Sahipistrit.

Falco gyrfalco L. Der norwegische Jagd-
 falke. Кречеть норвежскій.

Meil väga haruldane, juhusline lind. Niisama
 kahjulik kui rabapistrit.

isa emal
 tiiva 30,5-32,5
 Saba 14,5-16,0
 1000 gme 4,0-4,3
 4000 gme 9,3-9,7
emal
 1 - - 25-27 -
 2 - - 17,5-18,5 -
 3 - - 5,0-5,8
 4 - - 10,8-11,3

Call. 43

9. Lööpistrit.

Falco subbuteo L. Der Baumfalke.

Чеглокъ.

- 1) 25-27⁴ Rändlind. Ilmub meile aprillikuu lõpul ehk
2) 14³-15⁵ maituu algusel. Pesitseb vähemates metsatukades,
3) 36-40 tiseid väljasid leidub Pesa ehitab enamasti warese
4) 75-83 manasse pesasse, kõrge filetiwelse männi otsa.
Muneb juunikuu algusel 3-4 muna.

Lööpistrit toidab end pääasjalikult vähematest lindudest, neid ainult lennust finni püüdes; sööb ka mõned putukad. Lööpistrit tuleb kahjulikkude lindude liiki arvata.

IV - 31 VIII keelmaag
aasmeiekuu 36-40 m.

II Wäike pistrit.

Falco regulus Pall. Der Zwergfalke.

Дербникъ.

- 1) 19⁵-22⁵ Rändlind. Rändamise ajal õige rohkel armul
2) 12⁵-14⁵ leida; pesitseb meil kaunis piiratud armul. Pesitse-
3) 36-39 miseks walib enamasti warese wana pesa ja mu-
4) 65- neb maituu keskel 4-5 muna.

Toiduks tarvitab pääasjalikult väikeste lindudest. Väikse pistritu päale tuleb kui kahjuliku linnu päale waadata.

2. Siire=tuuletallaja.

Cerchneis tinnunculus L. Der Turmfalke.

Пустельга.

- 1) 23-27⁹ Rändlind. Ilmub meile märtsikuul. Elutseb
2) 16-18 metsatukades, männikutes, tornides ja waremetes.
3) 38-45 Pesa ehitab enamasti kõrge männi otsa warese
4) 72-80 manasse pesasse, milles maituu lõpul 4-5 muna
mõib leida.

Hiiere=tuuletallaja toidab end pääasjalikult hiierega ja putukatega, sööb aga mõnegi karihiire, väikese linnu, isjaliku ja ämbliku ära. Hiire=tuuletallaja on väga kasulik lind ja peaks igal pool kaitset leidma.

1. ^{pistuis} Bunajalgne tuuletallaja.

Cerchneis vespertinus L. Der Rotfussfalke 1/ 24-26 1/2

Кобчикъ.

2/ 13-14 -

3/ 2,9-3,0 -

Väga haruldane rändlind. Toidab end pääasjalikult putukatega, iseäranis armastab fuuri heinaritvikaid, põrnikaid, tiilisiid ja kilke. Röövib mõnikord ka väikese linnu, hiire ehk isjaliku. See lind tuleb kasulikkumate lindude liiki lugeda. 4/ 75 -

3 Kaljufotkas.

Aquila chrysaëtus L. Der Steinadler. 1/ 60-70 1/2

Халзанъ.

2/ 13-36

See hiigla röövlind on meil metsade laastamisega ja järjekindla tagatiusamisega nii haruldaselt nähtuselt saanud, et küttidele soovitada tuleb neid vähesteid paare, mis meil veel peitsemad, looduselaitse huvides alalhoida. Muidu võib juhtuda, et kodumaa faunast ühel päeval viimane selle liigi esitaja kadunud on, mis teadusele ja kodumaa loodusele raste kaotus oleks. Schweitsis, kus tallekotkas (Vammergeier) juba ammu hävitatud on, kaitstakse viimast kaljufotka paari iseäralise seaduse põhjal. 3/ 105-12,0

Kaljufotka toitu moodustavad imetajad ja linnud hiire=funni metskitsemasika= ja warblase=funni kuresuuruseni. Mõned suurematele röövlomadele nagu kassidele, rebastele, mähradele tungib ta kallale. 4/ 220 -

4 Suur konnakottas.

1) 50-55 cm. Aquila maculata Gm. Der Schelladler.
2) 24-27 Подорликъ большой.

3) 9,5-10,5 Kaunis haruldane nähtus meie suuremates metsades. Pesitsemine ei ole veel kindlaks tehtud.

4) 17,5-

5 Väike konnakottas.

Aquila pomarina Brehm. Der Schreiadler.
Подорликъ малый.

1) 46-50 cm. Rändlind. Muneb meile aprillikuu kesk. Pesitseb suuremates metsades, kus heinamaid ja wett leidub. Pesa ehitab isearanis kuuskede, aga ka männide ning haawade pääle. Enamasti seisab pesa kaunis kõrgel, aga on juhtumisi, et seda ka 3 sülla kõrgusel leida võib. Muneb 2-3 muna, neid võib maisuu lõpul leida. Toidab end hirtest, madudest ning konnadeist, kuid hävitab ka suuremaid putukaid; harwa murrab mõne linnu ehk vähema imetaja. Konnakottas on ülilaskulise linnu ja ei tohiks mõistmata hävitamise ohwriks langeda. Kütid peaks igal pool selle linnu laste omale kohuseks tegema.

10 Merikottas.

Haliaetus albicilla L. Der Seeadler.
Бѣлохвость.

1) 59-70 cm. Röövlind, seda koogu aasta kodumaa piirides leida võib. Pesitsemisel endisel ajal kaunis rohke armul, aga pesitsemise puude maharaiumisega ning otsekohese hävitamise tagajärjel on nende hiiglalindude koosseis väga kottu sulanud. Pesa ehitab enamasti kõrgete puude latwa ja tarvitab seda mitu aastat järgimööda. Muneb õige wara, juba märtsikuu lõpul 2-3 muna. Tema toit

1 IV - 21 VII küllalt

moodustavad suuremad kalad, kuid ka jäneseid ja suuremad linnud nagu haned, pardid ja teised. Merikottas on ülikahjulik lind, kuid looduskaitse hirmudes tuleks mõnele ühikule paarile edasielutsemise võimalus lubada.

11. Kalakottas.

Pandion haliaetus L. Der Fischadler. Скопа. 1/48-53 cm.

Rändlind. Ilmub aprillikuu lõpul. Elutseb 2/21-24 suuremate järvede ja jõgede läheduses. On viimasel ajal väga haruldaseks nähtuseks saanud, 3/5-6. kuna mõnikümme aastat tagasi teda meil õige rohkesti pesitsemas leida võis. Pesa ehitab kõrgete männide ja haavade otja ja muneb sellesse juunikuu lõpul 2—3 muna. Kalakottas toidab end ainult kaladest, muud toitu tema kõhus ei ole leida. Jahimeestele ta vähematki kahju ei sünnita ja viimased peatsid kalakotta kui kodumaa looduse ilustaja oma kaitse alla võtma. 4/175.

6. Madukottas.

Circaetus gallicus Gm. Der Schlangenadler. Оперъ змѣѣдъ. 1/51-56 cm. 2/28-30 -

Wäga haruldane rändlind. Ilmub kodumaale aprillikuu keskelt. Pesitseb juuremates metsades. 3/9-9.5 Pesa ehitab peamiselt männide otja, kuhu ta 4/190 - juunikuu algusel — ainult ühe muna muneb. Poeg elutseb kunni septembrikuu peale; niipea kui ta sellest välja lendab, asub pere kohe tagasi reisiile lõunapoole. Madukottas toidab end peamiselt inimesele kahjulikkudest loomadest; tema armsam toit on vastikud rästikud ja hiired. Madukottast peatsid kütid järjekindlalt kaitsema.

III Hiirewii.

intermedius Hengst.

Buteo buteo zimmermannae Ehmke.

Der Falkenbussard. Канюкъ.

1/ 35-37 9m

2) 22-24

3) 6-7

4) 120-140

Rändlind. Ilmub kodumaale aprillikuu kesk-
 Peitseb suuremate metiade serwal, kust ta toidu-
 otjimiseks lähemad wäljad ja heinamaad üles otjib.
 Pesja ehitab pääasjalikult kuuskede otsa, milles
 maikuu kesk- 2—3 muna leida mõib. Hiirewii
 toitu moodustawad pääasjalikult hiired, konnad,
 sijalitud ning karhiired; sööb aga ka mõnegi linnu
 ja noore jänese ära. Põllumajandusele ja metsa-
 asjandusele toob hiirewii tuntawat kasu, jahimees-
 tele sünnitab noorte jäneste ja lindude rööwimisega
 teatawat kahju. Igatahes preemiaid selle linnu
 häwitamise eest ei tohiks küti-rühmad maksta.

IV Karwasjalgne wii.

Archibuteo lagopus Brünn. Der Rauh-
 fussbussard. Канюкъ махноногий.

1/ 42-46 9m

2) 22-25

3) 6-7

4) 144

Selle linnu kodumaa on põhjamaa tundrad,
 kust lõunapoole rännates ta meilt oktoobri- ja
 nowembrikuul rohkel armul läbi lendab; omal ke-
 wadisel tagasirändamisel ilmub ta meile märtsi-
 ja aprillikuul. On talw pehme, jääwad mõned
 meie talwitama; juhusliselt jääwad ükšikud paarid
 meie maale pesitama. Oma kodumaal pesitseb ta
 maa pääl; meil leitud pesjad olid mändade pääle
 ehitatud; pesas mõib 3—4 muna leida. Toidab
 end pääasjalikult hiirtest, häwitab aga talwel palju
 põldpüüsid. Hiirte häwitamisega toob ta suurt kasu,
 aga lumerikkal talwel sünnitab küttidele põldpüüde
 häwitamisega suurt meelepaha.

XV. Grilafewiu.

Pernis apivorus L. Der Wespenbussard. 1/ 40-42 ч.
Осо́бдъ. 2/ 25-27

Rändlind. Ilmub meile maituu algusel. Grilafewiu walib elutsemisels pääasjalikult lehtpuu- 3/ 5, 5, 4
ehk segametsad. Oma pesa ehk haljaste okstega 4/ 127-135.
ära. Muneb juunikuu algusel 2 muna. Grilafewiu
toidab end pääasjalikult kõiksugustest putukatest,
hiirtest, rottidest, konnadest, madudest jne., röövib
mõne ütsiku linnu ehk jänesepoja. Selle linnu
tegutsimine tuleb inimese majandusele kasulikult
tunnistada ja tüübid ei tohiks teda hävitada.

Lennus võib teda kergesti hiirewust eraldada—
wiimasel on saba palju lühem.

7 Bunane ^{harpsalokull} taewahoidja.

Milvus milvus L. Die Gabelweihe. 1/ 47-53 ч.
Коршунъ красный. 2/ 38 -
3/ 5, 5 -

Haruldane läbirändaw lind. Tema pesitsemisest
todumaal ei ole midagi teada. 4/ 154-157

8. Must ^{harpsalokull} taewahoidja.

Milvus migrans Bodd. Schwarzer Milan. 1/ 44-47 ч.
Коршунъ. 2/ 26-30

Rändlind, kes wähesel arwul todumaal pesitseb, 3/ 5-6
rohkemal arwul võib teda Maroowa äärses met- 4/ 157
sades leida. Tema toitu moodustawad pääasjali-
kult kalad, aga kui neid saada ei ole, murrah
kõiksugu lindusid ja noori jäneseid. Jahimeestele
on ta kahjulik lind, et teda aga väga piiratud
arwul todumaal elutsemas, siis peaks tema häwi-
tamisega ettevaatlik oldama.

isal

Kanafull.

1) 31-35 ^{1/2} Accipiter gentilis L. Der Hünerehabicht.
2) 23-24 Ястребъ тетеревятникъ.

3) 7,5- Seisulind. Noored rändamad sügisel lõunapooles.
4) 100- Igalpool tuntud. Oma pesa ehitab kanafull wana-
emal nade kuuskede pääle ja muneb aprillikuu lõpul 4
1) 35-38 imetajad hiirest kunni jäneseni ja linnud turwi
2) 26-28 kunni haneni. Kõige kahjulikum röövlind, keda
3) 76-83 lütid igasuguste abinõudega hävitama peatsid.

Raudfull.

Accipiter nisus L. Der Sperber. Ястребъ
перепелятникъ,

isal
1) 19-20 ^{1/2} Seisulind. Pesa esitab pääasjalikult männide
2) 15,5-16,5 otja warest, harakate ja orawate wanadesse pesa-
3) 52-5,5 desse. Muneb mailuu lõpul 5—6 muna. Toidab
4) 70- end pääasjalikult laululindudest. Üks raudfulli
emal pere tarwitab oma ülespidamiseks aasta jooksul
umbes 12.000 laululindu. Ülitahjulif, nagu eel-
1) 23-24 mine liik, ja ükski kütt ei tohiks sellele linnule
2) 18-19 armu anda. waid peats igal juhtumisel talle tina
3) 55-59 tehakse saatma.

Roo^{=loorukull}-jänesetull.

Circus aeruginosus L. Die Rohrweihe.
Лунь камышевый.

1) 38-44 ^{1/2} Rändlind Ilmub meile aprillikuu keskel. Pe-
2) 23-26 - sitseb Emajõe ääres ja Matsalu lahe ümbrus-
3) 8-9,6 konnas suurel arwul. Pesa ehitab maa pääle roo
4) 127- ehk heina sisse, milles mailuu wiimastel päewadel
4—7 muna võib leida. Toidab end kõiksugustest
weisi, soo- ning laululindudest, murrab nii mõnegi
noore jänese. Ülitahjulif lind.

^{= loomikull}
V Wälja-jänesekull.

Circus cyaneus L. Die Kornweihe.

Лунь полевой.

1/33-39 9m
 2/23-27 -
 3/7,5-
 4/105-118

Rändlind. Ilmub lodumaale aprillikuu algusel. Pesitseb rohkel armul wiljamäljadel ning sooheina-
 maadel. Tema mune mõib leida maisuu lõpul
 4—7 tükki pesas. Pesa ehitab pääasjalikult soo-
 heinamaadel põõsaste jüsse. Niisama kahjulik, kui
 eelmine liik.

^{= loomikull}
VII Rõrwe-jänesekull.

Circus macrourus Gm. Die Steppenweihe.

Лунь степной.

Rõrwe-jänesekullid ilmuvad meie mõnel aastal
 suurel armul, iseäranis noored linnud. Selle linnu
 pesitsemiseft lodumaal ei ole ühtegi kindlat teadet.

^{= loomikull}
VIII Soo-jänesekull.

Circus pygargus L. Die Wiesenweihe.

Лунь луговой.

1/35-39 9m
 2/21-24 -

Raunis haruldane lind, kes meil wähesed armul
 pesitseb. Läbirändamise ajal aprillikuu lõpul on
 teda suuremal armul näha. Niisama kahjulik, kui
 teised jänesekullid.

3/6 -
 4/106-113.

Pääle nende päewröövlindude mõib meie lodu-
 maal veel jubuslikelt leida järgmisi liike:

Rõrwewiu (Buteo desertorum Daud.).

Islandi jahipistrit (Falco gyrfalco is-
 landus. Bränn.).

Õõfuffid.

Õõfuffide määramisel tuleb tähele panna, kas neil kõrwatutid olemas wõi puuduwad. Enamasti wõib kõrwatutte kohe näha, soorätsful on nad aga wäiksed ja nii peidetud, et neid ainult siis näha wõib, kui pää fuled laiali tõugata.

I. Kõrwatuttidega õõfuffid.

a) On kõrwufas õõfuff umbes 60 cm. pikk, on ta : K a s j i f u l l.

b) On kõrwufas õõfuff 30 36 cm. pikk, tuleb kõrwatutte tähele panna.

1. On need pikad ning filmatorfawad ja lähewad feha aluspoole raagtriipudest selged põitjooned laiali, on meie ees : K õ r w u f a s r ä t s.

2. On need lühikesed, tihti koguni peidetud, feha aluspool ainult raagtriipudega, ilma põitjoonedeta, on meie ees : S o o r ä t s.

II. Kõrwatuttideta õõfuffid, warbad fulgedega ehk harjastega kaetud.

a) Sulestif pääasjalikult lumawalge, enam ehk wähem tumeda joonistufega :

L u m e õ õ f u l l.

b) Sulestif tume, tiimad ulatawad ainult kunni pifa jaba feffkohani: U u r a l i f a f f ehk W õ õ t õ õ f u l l.

1. Keha pikkus umbes 60 cm. Silmad mustjad : U u r a l i f a f f.

2. Keha pikkus umbes 40 cm. Silmad kollased : W õ õ t õ õ f u l l.

d) Kasjifulli juurune õõfuff ilma kõrwatuttideta, musta plekiga noka all ning tume-

date kontsentriliste rõngastega filmade ümber on : L a p i f a f f.

e) Rõrwatuttideta böökull, selle pikkus umbes 40 cm. ning selle tiimad umbes jabaotsani ulatavad ja kellel on suured mustad filmad, on : R o d u f a f f.

f) Rõrwatuttideta böökull, warbad tihedate sulgedega kaetud, kollased filmad, umbes 25—30 cm. pikk : R a r w a s j a l g n e b ö ö k u l l.

g) On tuttideta böökullil warbad wäheste harjastega kaetud, leha pikkus 16—18 cm. ja filmad kollased, siis on meie ees :

W ä r b ö b ö k u l l.

Rasjifull.

Bubo bubo L. Der Uhu. Филинъ.

Seisulind, keda loogu aasta lodumaa suuremates ofasmetšades leida wõib. Warem elutses see kuri rõöwlinde meil suuremal arwul, nüüd on tema koosseis järjekindla häwitamisega tuntawalt kofku fulanud. Pesa ehitab enamasti maa pääle ja muneb sellesse aprillikuul 2—3 muna. Rasjifulli toitu moodustawad kõiksugused selgroolised loomad, imetajad hiiresuurusest kunni metskitsewasika suuruseni, linnud warblasest kunni metsjiseni. Eöb ta mõne madu, jšjaliku wõi konna. Selle pääle waatamata, et ta palju wareseid häwitab, tuleb rasjifulli jahiloomade kõige kurjemaks waenlaseks tunnistada.

Rõrwufas rätš.

Asio otus L. Die Waldohreule.

Сова ушастая.

Seisulind, ainult noored linnud rändawad lõunapoole. Elutseb pea igal pool, armsamad elu-

lohad on vähemad männimetsad. Peitseb wareste, wiude ning orawate wanades pesades. Muneb aprillikuul 4—6 muna. Sügisel ning talwel toidab lõrmufas räts end pääasjalikult hiirtest, suwel murrab aga mõnegi vähema linnu wõi jänese poja, selle pääle waatamata on kasu, mis see lind toob, suurem kui sünnitatud sahju.

Sooräts.

Asio accipitrinus Pall. Die Sumpfohreule.
Сова болотная.

Rändlind. Ilmub meile aprillikuul, elutseb joodes ja rabades, pesa ehitab maa pääle ja muneb sellesse maisuu algusel 3—6 muna. Soorätsu toitu moodustawad pääasjalikult kõikjugu hiired, suwel peitsemise ajal häwitab aga kaunis rohkesti vähemaid lindu. Seda lindu tuleb ennem kasulituse kui kahjulikkude liiki armata.

Öökuul.

Nyctea nyctea L. Die Schneeeule.
Сова бѣлая.

See öökuul ilmub meile nowembrikuul ja rändab märtsikuul põhjapoolle. Üksikuid linde võib mõnikord ka suwel meil näha. Peitsemine ei ole lindlats tehtud. Seda lindu võib pääasjalikult lagendikkudel leida. Meil toidab see lind end pääasjalikult jänestest, tetredest ning põldpüüdest, seega jahimeestele ainult sahju sünnitades.

Uurali kass.

Strix uralensis Pall. Die Habichtseule.
Неясыть длиннохвостая.

Seisulind. Elab suuremates metsades. Peitseb õõnsustes, aga ka raagudest ehitatud pesades.

Muneh kaunis wara, juba märtsikuul 2—4 muna. Suuremiihilise hiirte häwitamisega toob teatavat kasu, aga jäneste, metskanade ja teiste jahilindude murdmisega sünnitab küttidele suurt kahju.

Lapi kass.

Strix lapponica Thunb. Die Barteule.
Неясыть каменная.

Haruldane seisulind suuremates metsades. Pesitsemise oludest kodumaal ei ole midagi teada. Rahju, mis see suur lind sünnitada võib, ei tohiks tema harulduse juures tuntaw olla. Uurali kaku ja Lapi kaku elu-olu on meie kodumaal väga vähe uuritud ja kütid, kes neid linde leiawad, peaksid ornitoloogia septsioonile lähemaid kirjeldusi tema üle saatma.

Kodukass.

Strix aluco L. Der Waldkauz.
Неясыть сѣрая.

Seisulind, kes igal pool, kus õõnsaid puid leidub, pesitseb. Mune võib aprillikuul algusel leida. Kus suuremad põlluwäljad, toob hiirte häwitamisega suurt kasu, kodu ümbruskonnas, kus palju laululinde pesitseb, ei või teda sallida, sest ta hävitab neid suurel armul.

Karwasjalgne ööfuss.

Aegolius tengmalmi Gm. Der Rauh-fusskauz. Сычъ мохноногий.

Haruldane seisulind. Elab suuremates olaspuumetsades. Pesitseb puuõõnsustes ja muneb aprilli-

kuu keskel 4 muna. Toidab end pääasjalikult hiirteist. Jahimeestele see väike öökull vähematti kahju ei sünnita.

Wärbööfuss.

Glaucidium passerinum L. Der Sperlingskauz. Сычъ-воробей.

Kaunis haruldane seisulind. Elutseb metsades ja parkides, kus ta maikuu keskel 3–4 muna puuõõnsusse muneb. Toidab end hiirtest ja putukatest. See kääbus öökullike ühtegi kahju ei sünnita ja peaks igal kaitset leidma.

Wöötööfuss.

Surnia ulula L. Die Sperebereule.
Сова ястребиная.

Pääasjalikult talilind, kes sügise meile ilmub ja fewade tulekuga jälle ära põhjapoole rändab; mõni ühtik paar jääb juhuslikelt meile peitsema. Selle öökulli toitu moodustawad ainult hiired, teist toitu tema kõhus ei ole leitud, seega tuleb ta kõige kasulikumaks öökulliks tunnistada ja kütid ei tohiks teda häwitada.

Et kütid nii mõnegi röömlinnu surmawad, seda nad ise ära ei kasuta, oleks soovitam, et nad niisuguse linnu Tartu ülikooli zoologia muuseumile saadaksid. Iga niisuguse teadust edendama kingituse üle avaldab muuseumi juhatus awalikult tänu.

42
10-78/04